

«Min familie i historien»

Den norske historiske forenings historiekonkurranse
for ungdomsskolen og videregående skole
2022/2023

Juryens uttalelse

Til årets konkurranse kom det inn 944 bidrag. Til finalerunden var det med 42 bidrag, 16 i klassen for ungdomsskole og 26 i klassen for videregående skole.

Årets bidrag har god kvalitet og stor tematisk bredde. Elevene løser oppgaven på mange forskjellige måter - noen velger å legge vekt på å formidle en god fortelling, mens andre legger større vekt på det vitenskapelige. Juryen har forsøkt å vektlegge ulike hensyn, både den godt fortalte fortellingen, den personlig engasjerte historien samt den vitenskapelige og håndverksmessige undersøkelsen. Felles for vinnerbidragene er at de har klare mål og god kildebruk. Ikke minst viser prisvinnernes personlige engasjement at historien betyr noe for dem.

Vinnerne får diplom og bok samt pengepremie på henholdsvis 5.000 kr for 1. pris, 3.000 kr for 2. pris, 2.000 for 3. pris. Alle deltakere i konkurransen får diplom. Tre bidrag blir honorert med en deltakerpremie på 1.000 kroner.

Juryen har bestått av: Synnøve Veinan Hellerud (Holtet vgs.), Anne Kjersti Jacobsen (Hauger ungdomsskole), Ketil Knutsen (Universitetet i Stavanger). Sekretær for juryen: Karsten Korbøl (HIFO).

Oslo, 02.06.23

Prisvinnere i klassen for videregående skole

1. pris – Sofia Jacobsen Wheeler (Hartvig Nissen skole): Kampen for rettferdighet.

I denne podkasten tar Sofia Jacobsen Wheeler for seg sin amerikanske bonusonkel, Lanny Kaufer, og hans engasjement for borgerrettighetene i USA på 1960-tallet. Det hun ønsker å finne ut er hva som fikk en ung, hvit mann til å engasjere seg for afro-amerikaneres rettigheter, bl.a. til å stemme ved valg. Hun er også interessert i finne ut om engasjementet ga resultater.

Gjennom sin redegjørelse for segregeringen og den strukturelle undertrykkelsen av afro-amerikanere, sammen med Lannys egen familiebakgrunn og verdier, flettes liten og stor historie sammen og gjør

det mulig for oss å forstå hans engasjement. (Familien overlevde holocaust, gjennom oppfostringen lærte han å aldri møte andre med fordommer og forutinntatthet, og Gandhi inspirerte til ikke-voldstenkning).

Fortellingen formidles på en svært engasjerende måte og hun har utnyttet podkastformatet på en mesterlig måte. I et 12 siders vedlegg har hun ikke bare kritisk blikk på kildene, hun reflekterer også over egne ordvalg.

Prisvinnerens eget engasjement vises ved at hun trekker seg selv inn i framstillingen og gjør koblinger til urettferdighet i vår egen tid. Det bidrar til å vise hvor betydningsfull Lannys fortelling er for henne. Spesielt mener hun at denne historien viser betydningen av at undertrykte samfunnsgrupper får støtte fra mennesker som selv ikke er undertrykte i sin kamp for samfunnsendring og rettferdighet. Fortellingen om Lanny belyser hvilket ansvar vi alle har for å skape en rettferdig verden. Spesielt Lannys evne til ikke å tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer ham selv, har tydelig inspirert prisvinneren og bør gjøre det samme med oss.

2. pris – Ulrik Vasstrand (Nesbru vgs): Anna Magdalena Oppedal (f. Punsvik)

Utgangspunktet for Ulrik Vasstrands undersøkelse er spørsmålet om hvorfor temaet psykisk sykdom har vært et tabubelagt tema. For å belyse dette ønsker han å utforske sin tippoldemors liv. Hvorfor ble hun syk, hva slags sykdom hadde hun og hvordan behandlet samfunnet henne, er spørsmålene han stiller seg. Ikke minst er han opptatt av å finne ut hvordan samfunnet så på psykisk syke. Ved å nøste i tippoldemorens liv, kaster fortellingen lys over psykiatriens ubarmhjertighet i en annen tid. Gjennom en rørende og gripende framstilling får fortellingen en personlig relevans for prisvinneren.

Vasstrand har gjennomført en spesielt god undersøkelse. Juryen vil framheve prisvinnerens grundige og omfattende jakt på kilder som kan belyse problemstillingen. Det er ikke alltid det lykkes med å finne det materialet som man håper kan gi svar, men det kjennetegner på mange måter mye historieforskning. I en slik situasjon er det derfor spesielt godt at leseren får være med på prosessen. Det gjør undersøkelsen transparent.

2. pris – Ingvild Aasen Grimstad (Volda vgs): Hanna Borghild Andersen - Livet som ugift på 1900-tallet.

Prisvinnerens undersøkelse søker å belyse hvordan det på tidlig 1900-tall var å oppfostre et barn som ugift kvinne. Da Hanna Borghild Andersen i 1920 oppdager at hun er gravid, rømmer nemlig barnefaren til sjøs. Gjennom fortellingen om Hannas liv får vi en større forståelse av hvordan livet kunne fortone seg på begynnelsen av 1900-tallet, og hvordan kjønnsroller og samfunnets normer gjorde livet ekstra vanskelig med påfølgende moralsk fordømmelse, skam og økonomiske utfordringer.

I fortellingen veves den lille historien sammen med den større, norske historien. Slik bidrar prisvinneren til å kontekstualisere, forklare og belyse hvordan situasjonen kan forstås fra ulike sider. Kildebruken er variert, aktiv og kritisk. Framstillingen får fram en sterk fortelling som tydelig er relevant for forfatteren selv. Dette er en grundig undersøkelse på et høyt akademisk nivå.

3. pris – Rehaam Ashfaq (Stovner vgs): I frihetens skygge.

Rehaam Ashfaq forteller en dramatisk historie om delingen av India som kom til å innebære lidelse, traumer, smerte og vold for mange mennesker. Spesielt dramatisk er fortellingen om familiens flytting fra India til den nye staten Pakistan, og om all volden som fulgte i kjølvannet av delingen.

Mormorens opplevelser er utgangspunktet for den lille historien. Ved å se hendelsene fra et kvinneperspektiv, bidrar prisvinneren til å kaste lys over hvilke forventninger, verdier og normer som var knyttet til kvinnene. De var bærere av familiens ære og var i mange situasjoner maktesløse overfor det som skjedde. For mange kvinner innebar delingen vold og overgrep. Samtidig får fortellingen fram på hvilken måte mormoren på mange måter var heldigere enn mange andre.

3. pris – Tora Hilmen (Valdres vgs): 15-åring til Sørishavet.

Som 15-åring fikk Tora Hilmens bestefar hyre på ei hvalskute. Å sende et barn til sjøs vil være både uforsvarlig og utenkelig i dag. Men hva var situasjonen på 1950-tallet? Hvilke muligheter hadde en 15-åring da og hvordan skiller dette seg fra 15-åringers i dagens samfunn? Samtidig vil forfatteren finne ut hvorfor dette kunne skje.

Framstillingen er sterk, god og grundig. Forfatteren prøver å forstå hvilke muligheter morfaren hadde. Samtidig viser hun dermed hvilke endringer samfunnet har gjennomgått siden 1950-tallet. Det er en grundig undersøkelsen med god kildekritisk distanse. Framstillingen viser også at morfaren fortelling har betydd noe for forfatteren.

Prisvinnere i klassen for ungdomsskolen

1. pris – Siem Mengisteab Debesai (Hedemarken friskole): Noor Tesfankiel

Motivasjonen for dette prosjektet er at prisvinneren ønsker å finne ut mer om hjemlandet sitt, Eritrea. Rammen for fortellingen er Noor Tesfankiel (1864-1960), forfatterens tippoldefar. Gjennom hans fortelling får vi også kjennskap til koloniseringen av hjemlandet, og hvilke utfordringer og konsekvenser den skapte. Spesielt den italienske koloniseringen fikk betydning for Noor og landet. Italienerne brakte med seg arkitektur, industri og arbeid, men også krig og undertrykkelse. Her klarer prisvinneren på en fascinerende måte å veve sammen de to fortellingene om tippoldefaren og landets historie. Forfatteren klarer her å følge et livsløp over neste 100 år på en fascinerende og opplysende måte. Dette er en svært godt formidlet fortelling. Prisvinneren reflekterer godt rundt en tydelig problemstilling. Han anvender et variert kildegrunnlag som han gjennomgående er kildekritisk til. Enkelte ting har forfatteren ikke klart å finne ut, men da gjøres det antagelser som framstår som rimelige.

2. pris – Storm Raanes Bogsnes (Akademiet Realfagsskole Oslo): Oldefar – helt eller fiende?

Det sentrale spørsmålet i Storm Raanes Bogsnes undersøkelse er om oldefaren var han en trussel mot landet eller ikke. Oldefaren, som hadde kjempet for Norge under okkupasjonen, blitt arrestert, torturert og satt i konsentrasjonsleir, fikk nemlig ingen hedersmedalje. Derimot fikk han en overvåkningsmappe hos politiet fordi han var kommunist. Framstillingen preges av en tydelig problemstilling som besvares ved at mikro- og makroperspektiver veves sammen, og forfatteren har mange gode refleksjoner. I undersøkelsen tas det i bruk et variert kildegrunnlag som prisvinneren håndterer med et kritisk blikk. Ikke minst reflekteres det godt over hva det vil si å lære av historien. Her løftes det fram en historie og tematikk som oppleves som viktig både for prisvinneren selv og for oss i dag.

2. pris – Victoria Sveli (Kråkerøy ungdomsskole): Kvinner utdanning og arbeidsliv etter krigen

Victoria Sveli tar i denne undersøkelsen for seg endringer og muligheter til utdanning og arbeid for kvinner i tre generasjoner, men med vekt på bestemoren. Prisvinneren er klar over hvilke muligheter hun selv har til utdanning og arbeid, men hadde fortidens kvinner de samme mulighetene? Var det noen forskjell på menn og kvinner? Var det ulike forventninger til kvinner og menn, og påvirket det hvilke muligheter og valg kvinnene hadde? Dette er en god sammenligningsoppgave hvor fortelleren er til stede i fortellingen. En klar problemstilling forfølges og besvares gjennomgående i teksten. Dette skaper en god rød tråd. Prisvinneren evner å flette sammen mikro- og makrohistorie på en måte som belyser den interessante tematikken. Prisvinnerens refleksjoner framstår som kloke og reflekterte.

3. pris – Karoline Marie Humlen-Jensen (Møvig skole): En hemmelig helt

Utgangspunktet for Karoline Marie Humlen-Jensens prosjekt er oldefaren og hans liv under andre verdenskrig. Hun reflekterer over hvordan det var å leve i en tid med okkupasjon, og hvordan valg eller mangel på valg, kan få betydning i lang tid etterpå. Gjennom undersøkelsen kommer det fram at oldefaren var med på å gi informasjon til motstandsbevegelsen, men at han også følte det ukomfortabelt at han hadde vært godt likt av tyskerne. Dette er noen av de dilemmaene en krig kan

bringe med seg og som prisvinneren forsøker å formidle og diskutere. Dette er gjort på en overbevisende og reflektert måte. Besvarelsen preges også av gode kilderefleksjoner.

3. pris – August Dobloug Gregersen (Akademiet Realfagsskole Oslo): En seilas gjennom krigen

Målet for prisvinneren er å finne mer ut av livet til oldefaren Harris som hadde vært krigsseiler under andre verdenskrig. Angivelig skal han ha vært en av dem som hadde krysset Atlanteren flest ganger under krigen. Etter krigen jobbet han for at krigsseilerne skulle få sin rettmessige kompensasjon for innsatsen. Dette er en godt fortalt fortelling som gir et levende bilde av hvordan livet som krigsseiler var. Den store historien bidrar også til å forklare og belyse situasjonen til oldefaren. Framstillingen er grundig med en klar rød tråd. Prisvinneren reflekterer godt over historien.

Årets deltakerpriser

Johannes Hojem Hofsø, Teigar ungdomsskole

Vilde Wiberg, Rosenvilde vgs

Øystein Larsen Graasvoll, Valle Hovin vgs

Historiekonkurransen støttes
av Stiftelsen Fritt ord.

Historiekonkurransen er medlem
av nettverket Eustory

